

[Ministeren for Grønland.]

land eksisterer en almindelig indkomst- og formueskattelovgivning.

Forslaget til lov om Grønlands geologiske undersøgelse må ses i nøje sammenhæng med lovforslaget om minerale råstoffer i Grønland, bl. a. fordi der tillægges Grønlands geologiske undersøgelse betydningsfulde opgaver i forbindelse med koncessionshaveres efterforskning og udnyttelse af grønlandske råstoffer.

Forslaget lovfæster eksistensen af og fastsætter de opgaver, som fremover pålægges Grønlands geologiske undersøgelse (GGU), og de økonomiske konsekvenser af lovforslaget påregnes ikke i første omgang at blive særlig byrdefulde, idet der, bortset fra normering af nogle ganske få tjenestemandstillinger, ikke foreløbig skønnes at blive behov for større bevillinger end dem, der ville blive aktuelle selv ved bibeholdelse af den nuværende organisationsform.

Med hensyn til bestemmelserne i lovforslagene i øvrigt skal jeg henvise til de bemærkninger hertil, som lovforslagene indeholder, og jeg skal hermed tillade mig at anbefale lovforslagene til det høje tings velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmand Iver Poulsen.

Formanden: Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmand Iver Poulsen.

Formanden: Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at stedfortræderen indkaldes. (Ophold). Det er vedtaget. Fru Anne Elisabeth Feldt-Rasmussen, Rødding pr. Viborg, vil herefter blive indkaldt som midlertidigt medlem af folketinget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om regulering af bymæssige bebyggelser [af Axel Kristensen m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 10) findes i tillæg A. sp. 223, fremsættelsen i tidenden sp. 584).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Boligministeren (Kaj Andresen): Som det fremgår af bemærkningerne, er forslaget til lov om ændringer i lov om regulering af bymæssige bebyggelser, fremsat af venstre og det konservative folkeparti, en genfremsættelse. Jeg skal straks sige, at jeg — med ønske om visse modifikationer med hensyn til enkelte bestemmelser — er positivt indstillet over for lovforslaget og gerne vil deltage i forhandlingen om det, for at vi i fællesskab kan nå frem til et resultat.

Problemerne omkring en hensigtsmæssig byudvikling og en sikring mod en spredt og tilfældig placering af bebyggelsen har i de seneste år beskæftiget folketinget adskillige gange, og fra regeringens side er man opmærksom på de problemer, der foreligger.

Da byreguleringsloven blev gennemført i 1949, skyldtes det, at man ønskede at hindre, at der blev inddraget stadig større arealer til udstykning og salg som parceller. Herved fremkom en tilfældig og ofte uhenigtsmæssig placering af bebyggelserne i forhold til nuværende og fremtidige massetransportmidler, således at der spildtes tid og påførtes udgifter til transport mellem bolig og arbejdssted. Beboerne i de spredte bebyggelser fik dårlig adgang til forretningskvarterer, skoler, sociale institutioner o.s.v., og sundhedsmæssigt opstod der uheldige forhold på grund af manglende kloakering. Samtidig kunne der opstå et investeringspild, fordi en byspredning medfører, at der i en meget lang række områder er for få mennesker til at bære udgifterne til afhjælpning af de nævnte mangler, f. eks. forsyning med kloak og etablering af skoler.

Byreguleringslovens byudviklingsplaner for de større bysamfund skulle medvirke til at afbøde en sådan fortsat uheldig udvikling, og dette er også i vidt omfang lykkedes. Byreguleringsloven af 1949 foreskrev, at der skulle gennemføres byudviklingsplaner for 4 byudviklingsområder, men systemet i loven fandt en sådan tilslutning hos kom-

[Boligministeren.]

munerne, at man benyttede adgangen i loven til at tilvejebringe byudviklingsplaner også i andre områder end de oprindeligt forudsatte. I januar 1963 var der 23 byudviklingsområder, og i dag er der 31. Denne udvikling kan også belyses derved, at langt mere end halvdelen af landets befolkning er bosat i et byudviklingsområde, og den er et udtryk for, at der ude i kommunerne er en bred og principiel tilslutning til, at byernes udvikling må ske efter en samlet plan for det pågældende bysamfund, ligesom det ønskes, at udviklingen af byerne sker i etaper, således at de kommunale og andre investeringer kan bringes ind i tilsvarende ordnede baner.

I den løbende debat om byreguleringsloven tror jeg det er vigtigt at holde sig for øje, at der er behov for en planmæssig udbygning, og at en sådan planlægning må fortsætte, omend selvfølgelig dens form og indhold må afpasses efter den udvikling, der har fundet sted. Det fremsatte lovforslag om visse ændringer går på linje hermed også ind for, at byernes udvikling og en modvirken af spredt, tilfældig bebyggelse finder sted ved hjælp af byudviklingsplaner. Ikke fra alle sider har man jo givet udtryk for forståelse for disse forhold af planmæssig karakter.

Jeg for mit vedkommende kan også tilslutte mig den tanke, som findes udtrykt i lovforslaget om, at forsyningen med byggegrunde er et spørgsmål om forsyning med byggemodne grunde, med grunde, der trafikalt og med hensyn til andre samfundsmæssige og sociale goder er tilsvarende attraktive. Jeg henviser her til bemærkningerne til nr. 3 i lovforslagets § 1. De anførte betragtninger er ikke og kan næppe være helt dækkende for alle sider af problemkomplekset. Jeg for min del lægger megen vægt på den i forslaget omtalte fremme af byggemodningen. Man bør dog nok med hensyn til denne finde frem til en form, der i højere grad imødekommer de betænkeligheder, som er kommet til orde fra de kommunale organisationer vedrørende den kommunale indflydelse på tidspunktet for kloakering og vejanlæg.

Hvad angår størrelsen af inderzonerne, skal jeg ikke benægte, at der i nogle byudviklingsplaner kan være beskedne inder-

zoneområder, men denne situation er ikke karakteristisk for byudviklingsplanerne; der er stort set rigelige arealer i inderzonerne. Vanskeligheden har bestået i, at kommunerne har haft svært ved at følge arealtillægget op med kloak- og vejanlæg, skoler o. lign. til den kommende befolkning. Kloakering finder sted i henhold til vandløbslovgivningen. Dennes i praksis lidt tungt arbejdende system er genstand for overvejelser i en af landbrugsministeren nedsat kommission, hvor man er opmærksom på, at det er vigtigt for forsyningen med byggegrunde, at projekter til kloakerings- og rensningsanlæg i løbet af et kort tidsrum kan blive til anlæg.

For så vidt angår det offentlige byggeri, er der dog her visse komplikationer, som ikke kan henføres til kommunerne. Der må finde en vis prioritering sted i de offentlige investeringer, og det kan ikke undgå at få følger for, hvilke områder den enkelte borger er villig til at søge hen til. På denne baggrund kan det formentlig være rimeligt at fremhæve, at valget af de steder, der kan tjene som byggegrunde, fortsat må indordne sig under den planlægning og de hovedsynspunkter, som gennemførtes i byggereguleringsloven, og som fortsat har gyldighed. Inderzonerne må være tilstrækkelig store, men man bør heller ikke sprænge byudviklingsplanerne indefra ved at udlægge inderzoneareal efter inderzoneareal.

Jeg er i øvrigt enig i, at byudviklingsplanerne ikke må være til hinder for, at der er tilstrækkelig med grunde på markedet til at forsyne befolkningen og — for at der ikke skal være misforståelser — også erhvervslivet. Det vil også kunne forenes med de planlægningshensyn, som ikke kan opgives.

Hvad angår byudviklingsplanernes indhold, vil jeg gerne fremhæve den vidtstrakte decentralisering, der finder sted i henhold til byreguleringsloven. Planforslag udarbejdes, og de godkendte planer administreres af de lokale byudviklingsudvalg, bestående af repræsentanter for de berørte kommuner, suppleret med nogle få teknisk sagkyndige. Byudviklingsplanerne er udtryk for de pågældende kommuners ønsker; når disse ønsker ses i sammenhæng med det bysamfund, der er tale om. Jeg er derfor også tilfreds med, hvad der står i bemærkningerne

[Boligministeren.]

til lovforslaget om nødvendigheden af at anlægge betragtninger for naturligt sammenhørende områder, der også benævnes storområder. Det bestyrker tanken i byreguleringsloven om planlægningsmæssig helhedsvurdering. Jeg tror, det kan danne udgangspunkt for overvejelser om formuleringen af en bestemmelse om de arealer, der skal udlægges til inderzoner, som er lidt mindre skematisk end den i den foreslåede § 5, stk. 1, anførte.

Jeg har ikke ved denne førstebehandling villet gå ind på enkeltheder i lovforslaget, men har villet trække enkelte hovedlinjer op. Mine bemærkninger er tænkt som et supplement til bemærkningerne til lovforslaget, hvis hovedlinjer jeg som sagt er positivt indstillet over for, og til hvis nærmere behandling jeg kan tilsiige medvirken.

Dog vil jeg til slut meget gerne erindre om arbejdet i planlægningsudvalget. Udvalget nedsattes i efteråret 1963 efter forslag fra de kommunale organisationer og efter forhandling med det folketingsudvalg, som behandlede nogle af planlægningslovforslagene. Udvalget er som nævnt i nærværende lovforslags bemærkninger måske ikke kommet så langt med sit arbejde, men det er dog i gang.

Jeg er meget interesseret i en gennemgribende rationalisering af planlægningslovgivningen, og da en sådan modifikation må have en nogenlunde bred baggrund, håber jeg fortsat på, at planlægningsudvalget kan være et instrument herfor. Enkelte af forslagsstillerne er medlem af udvalget, som forhåbentlig ikke taber humøret på grund af det fremsatte lovforslag. Jeg for mit vedkommende har ikke gjort det.

Ordføreren for forslagsstillerne (Axel Kristensen): Jeg vil gerne begynde med at takke den højtærede minister for den velvilje, han viste over for det væsentlige i dette lovforslag. Det er klart, at vi i venstre er villige til at drøfte alle mulige enkeltheder, hvis blot opgaven kan blive løst: at sikre det tilstrækkelige udbud af jord, så vi kan få rimelige priser på disse områder, og således at mennesker kan få betydelig større frihed, end de har nu, til at vælge, hvor de vil bo og virke.

Lovforslaget er en gammel kending; det er tredje gang, disse principper forelægges, men sandheden er desværre den, at arbejdet på at skabe en bedre planlægningslov end den, vi har, næsten er gået i stå. Da der, hvis dette lovforslag gennemføres, vil gå en del tid, inden loven kommer til at virke de steder, hvor zoner skal udvides — det vil tage tid at få hovedkloakker anlagt o. s. v. — synes jeg ikke, vi foregriber noget over for den endelige planlægning; en ny lov vil kunne få virkning langt hurtigere, end hvis vi også lod dette spørgsmål vente.

Under behandlingen af disse spørgsmål har også været inddraget fredningsloven, og venstre og de konservative fremsatte i sin tid et skitseforslag, der blev henvist til det udvalg, som den højtærede minister omtalte. Dengang gav vi udtryk for, at sagen havde hast, men vi ville ikke modsætte os det foreslåede udvalgsarbejde, selv om vi over for boligministeren gav udtryk for, at vi fandt, at det ikke var nogen særlig god måde at gribe sagen an på. Det har da også vist sig, at det har været et meget tungtarbejdende udvalg, naturligvis fordi det overlodes udvalget at forme den politik, der skal føres; det kan ikke være et udvalgs opgave, det må være en regeringsopgave at give et oplæg til, hvilken politik regeringen mener skal føres, og derefter kan man behandle det. Der er nu nedsat et lille underudvalg, og så må vi se, om det kan få arbejdet i gang; ellers bliver det nødvendigt, at regeringen på normal måde fremsætter forslag her i tinget. Selvfølgelig vil vi, der sidder i dette udvalg — jeg er selv medlem, også af underudvalget — gøre alt, hvad vi formår for at komme så langt som muligt. Efter vor opfattelse har den hidtidige planlægning lidt af den afgørende fejl, at hele dens tendens er at begrænse mulighederne for derved at beherske udviklingen til de mindste enkeltheder.

Må jeg med den højtærede formands til-ladelse citere en artikel i Berlingske Tidende for den 29. oktober 1964. Jeg tror, det er rigtigt, når jeg siger, at disse oplysninger stammer direkte fra Ballerup kommune, som det drejer sig om, så jeg har vel lov til at gå ud fra, at de er rigtige. Overskriften over denne artikel lyder, med store typer: „Efterspørgslen på grunde ved København“. Jeg citerer:

[Axel Kristensen.]

„Ballerup-Måløv kommune har alene 1.300 ansøgninger fra folk, som ønsker byggegrunde — 190 kan få byggegrunde på Rosenlunds og Smedebækgårds jorder.

Trods byggerestriktioner er der stadig en meget stor efterspørgsel efter velbyggende villa- og parcelhusgrunde inden for det storkøbenhavnske område. Alene Ballerup-Måløv kommune har 1.300 ansøgninger liggende fra grundkøbere, der ønsker at komme i betragtning, når kommunen foretager parcelhusudstyknings. Disse 1.300 købere modtager i denne tid forespørgsler fra kommunen, om de stadig er liebhavere til en byggegrund i Ballerup. Når kommunen har modtaget svar på forespørgslen, vil kommunalbestyrelsen tage stilling til, hvilke ansøgere der kan komme i betragtning ved kommunens afhændelse af 190 parcelhusgrunde, som kommunen udstykker fra Rosenlunds og Smedebækgårds jorder i Skovlunde.

Beboerne i Ballerup-Måløv vil i almindelighed have fortrinsret. Grundene er på 715 m², og prisen er 26.000 kr. pr. grund; heri er medregnet udgifterne til byggemodning, men ikke den afgiftspligtige grundværdistigning. Det er en pris, der ligger noget over kostprisen, men er ca. 10.000 kr. lavere end den almindelige handelspris. Byggemodningen af parcelhusgrundene, der ligger mellem Ejbyvej og Tangevej, vil blive påbegyndt i indeværende efterår. Det vil antagelig være muligt at bebygge grundene til næste sommer.

Der er også meget stor efterspørgsel efter industrigrunde i Ballerup-Måløv kommunes industriareal III, der omfatter ca. 30 ha af Krejerupgårds jorder. Industriarealet ligger syd for Ballerupbanen mellem bebyggelsen i Skovlunde og Ballerup og begrænses mod syd af Slotsherrensvejs projekterede forlængelse til Ballerup. Af hensyn til vejplanlægning vil man ikke gerne udstykke disse grunde i størrelser over 10.000 m².

m²-prisen er endnu ikke endeligt fastsat af kommunalbestyrelsen, men den vil formentlig komme til at ligge mellem 35 og 40 kr. plus byggemodningsudgifter. Det er inden for dette område, at 5 af Køben-

havns store bilfirmaer har sikret sig 60.000 m² med henblik på at anvende det som byggegrund for en automobilby, der skal omfatte udstillingshaller og servicevirksomheder.

Det er en forudsætning for bebyggelsen af dette areal, at Slotsherrensvej forlænges til Ringvej B 4 syd for Ballerup, idet denne vej skal tjene som tilkørselsvej til industriområdet. Københavns amtsvejvæsen er i færd med at anlægge vejen på strækningen fra Ringvej B 3 og til Skovlunde. Vejen bliver ført over Ringvej B 3 ved et stort todelt broanlæg, som amtsvejvæsenet nu er ved at afslutte opførelsen af.

Vejstrækningen fra København til Skovlunde vil antagelig kunne åbnes for trafik til foråret, og strækningen mellem Skovlunde og Ringvej B 4 kan formentlig tages i brug i slutningen af 1965.“

Jeg har læst dette så udførligt op, fordi det heraf fremgår, at af disse 1.300 ansøgninger, som har ligget så længe, at man nu må spørge ansøgerne igen — det vil altså sige, at det er folk, der i lang tid har ønsket sig disse grunde — er man kun i stand til at tilfredsstille 190 mennesker. Det viser sig, at disse grunde ikke er byggemodne. Hvis folk køber nu, kan de måske få lov til at bygge på dem om et år eller lignende; først da er de byggemodnede.

Der er en efterspørgsel efter industrigrunde, men man kan ikke tillade, at de er større end 10.000 m², og det er jo ingenting for en virkelig industri; det er kun 30 ha og altså ikke mere, end hvad et par almindelige større virksomheder har brug for, hvis de skal købe grund. Der bliver helt urimeligt høje priser, og grundene er heller ikke tilgængelige nu, de er heller ikke byggemodnede. Hermed er netop blevet bekræftet det, jeg siger, at der ikke er byggemodning nok, og det er det, vi forlanger skal afhjælpes gennem dette lovforslag. Det demonstrerer meget klart, at en ændring i disse tilstande er absolut nødvendig, for der kunne jo ikke være 1.300 ansøgere i Ballerup kommune, hvis de kunne få grund et andet sted i nærheden af København. Dette er jo ikke enestående, og uden at ville insinuere, at det ærede medlem hr. Ove Hansen optræder som nådigherre i formen, kan jeg fastslå, at situationen altså i realiteten er den i kon-

[Axel Kristensen.]

geriget Danmark, at man for at få lov til at bygge en erhvervsvirksomhed eller et hus til sig selv skal bede en nådigherre om at få sin ansøgning bevilget. Jeg gad egentlig vide, efter hvilke kriterier disse folk foretrakkes. Hvem bestemmer, hvem der må, og hvem der ikke må bygge? Når der er en sådan underforsyning med grunde, synes jeg, det er helt urimeligt, at kommunen bestemmer, at de, der bor i kommunen, skal have fortrinsret. Jeg troede, vi var borgere i kongeriget Danmark, ens stillet, og at det var kommunens sag at betjene borgerne, ikke alene dem, der bor i kommunen, men alle borgere. Det kan ikke være således, at en kommune, hvis den ikke udvider mere end til dækning af sine egne beboeres behov, da skal kunne nægte alle andre at flytte dertil. Det er en helt urimelig tilstand, at udbuddet ikke er større.

Det er ikke alene i Berlingske Tidende, man finder begrundelse for, at sagen haster. I den af boligministeriets udvalg om byggekapaaciteten afgivne betænkning siges det, at der snarest bør tages skridt til at fremskynde byggemodningen af egnede grunde i de områder, hvor den forstærkede byggeaktivitet kan forventes koncentreret. Boligministeriets eget udvalg siger altså, at dette er vigtigt; man hører om og om igen, at det ikke er muligt at lave en fornuftig byggeplanlægning med de grundarealer, der er til rådighed.

Jeg mener, at der i bemærkningerne er redegjort tilstrækkeligt for selve lovforslagets indhold. Jeg er enig med den højtærede boligminister i, at der må træffes foranstaltninger, der gør det lettere for kommunerne at kloakere, i stedet for den meget tungtvirkende metode, vi har nu med landvæsenskommissioner. Vi har her i folketinget gang på gang sagt, at vi må have en forenkling af denne lovgivning, vi må have en lovgivning, hvori alle de planlægningsbestemmelser, der nu findes fem, seks eller syv forskellige steder, samles.

Jeg vil gerne have lov til at give udtryk for nogle synspunkter vedrørende planlægning i al almindelighed; det gjorde den højtærede boligminister også.

Vi mener, at for at sikre gode udviklingsmuligheder må det erkendes, at en planlægning er nødvendig. Hvis man forsøger ved

en planlægning at binde det hele i detaljer og enkeltheder, vil der uvægerligt ske afgørende fejltagelser, fordi en sådan planlægning da må ske på grundlag af de herskende nutidige opfattelser og tilstande, medens planlægningen bør give muligheder for den fremtidige udvikling, som vi ikke kender, og som vi må ønske ganske anderledes end nutiden. En planlægning skal derfor have til formål at give plads for den friest mulige udvikling med mangfoldige forskellige løsninger på de opgaver, fremtiden stiller, og dermed frie muligheder for den enkeltes valg af bolig og erhvervssted og herigennem for udfoldelse af initiativ, således at fremtiden kan forme sig bedst muligt uden at være bundet af en fortids muligheder.

Den hidtidige udvikling har været forkert, dels fordi der på afgørende områder har manglet en planlægning til skabelse af de friere muligheder ved frigørelse fra de bindende forudsætninger, fortiden skabte, dels fordi den planlægning, der fandt sted, næsten udelukkende bandt og formindskede friheden og ikke skabte nok muligheder. I det store og hele vil det være nok, hvis byudviklingsudvalgene nøjes med angivelse af størrelsen af de arealer, der skal stilles til rådighed for bolig- og erhvervsbyggeri, og så overlader placeringen og indretningen til kommunernes afgørelse.

Det er helt åbenbart, at udviklingen i for høj grad har fået lov til at løbe videre grundet på en vanetænkning, der stammer fra en tid, da man ikke havde de nuværende transportmidler som f. eks. autobiletet og derfor var nødt til at stuve folk sammen i storbyer og knytte rekreative områder til jernbanerne og altså også koncentrere disse i store områder. Man har ikke set, at kæmpebyerne er skabt i en tid med andre forudsætninger end nutidens. Man har derfor ved planlægning væsentligt beskæftiget sig med detaljerne i en byplan og med at lappe på skader og undladt at arbejde på at hindre, at en forkert udvikling løb videre efter inertiens lov. Man burde have søgt at skabe frihed til en udvikling baseret på nutidens muligheder og på udnyttelsen af den større frihed, som moderne trafikmidler og større velstand giver.

Det er en fejltagelse at tro, at mangel på plan og ledelse giver frihed — tværtimod.

[Axl Kristensen.]

Som eksempel på, at plan kan give bedre vilkår end mangel på plan, kan man tage Storkøbenhavns udvikling, hvor man stadig væk lægger lag på lag til byen, til trods for at det var meningen at undgå dette. Den meget store by er ikke et gode; den er ikke økonomisk, bl. a. fordi transporten kræver for megen tid og er for kostbar. Den giver et uhyre tidsspilde for mennesker ved rejser til og fra arbejdspladsen; den kræver kostbare undergrundsbaner og vej- og parkeringsanlæg. De moralsk og psykisk syge kan skjule sig og udfolde sig langt stærkere i den store by end i den mindre, og det samfundsmæssigt syge kan derfor helt anderledes smitte og skade i en stor by end i en lille. Folkestyret mister meget af sin værdi i den store by, og administrationen, der umyndiggør borgerne, bliver for stærk og for dyr.

Dersom man ikke gennem en plan skaber mulighed for, at de mange ikke særlig store købstæder vokser i stedet for storbyerne, vil denne forkerte udvikling fortsætte. En meget væsentlig årsag til storbyernes vækst er, at de virkelig store virksomheder, der beskæftiger 1.000 mennesker eller mere, ja, bare 500 mennesker, ikke kan flytte til eller bygge i en købstad på 10.000-15.000 mennesker, fordi der ikke her findes det nødvendige antal arbejdere og meget ofte heller ikke det nødvendige antal servicevirksomheder. Hvis man ved at bygge veje for hurtig automobilkørsel og ved gode transportmuligheder forbinder flere sådanne købstæder med hinanden, vil de virke som en enhed, fordi man da hurtigere og billigere kommer fra én købstad til en anden, end man kommer fra ét sted i København til et andet. Muligheder for at placere store virksomheder billigere i købstaden og med mindre driftsudgifter end i København skabes herved, og det vil derfor ske. Uden tvang vil sådanne virksomheder trække underleverandører og servicevirksomheder til sig og samtidig forøge boligbehovet på netop dette sted, og den forkerte udvikling vil begrænses væsentligt. Vi har allerede købstæder, der er sovebyer for københavnske virksomheder: Hillerød, Roskilde og Køge, og som med god planlægning kan danne grundlag for udflytning af virksom-

hederne. En planlagt spredning af offentlige institutioner vil virke i den rigtige retning.

Ved gennem en planlægning at sikre muligheder for, at erhverv ikke placeres langt fra bopælsmulighed, kan man spare meget betydelige beløb i anlægs- og rejseudgifter og forøge befolkningens tid til familieliv og kulturel udfoldelse, fordi den meget trættende rejsetid spares.

Ved gennem en rigtig planlægning og rettidig byggemodning at sikre et større udbud end efterspørgsel af byggearealer kan man sikre rimelige priser på byggegrunde.

Da udviklingen og befolkningsstigningens krav på byggearealer er en på et givet tidspunkt givne størrelse, kan man ikke foretage sig noget ét sted, uden at dette påvirker behovet på et andet sted. Derfor må der finde en planlægning sted både for hele landet, for større dele af landet og for kommunerne.

Man skal altså have en landsplanlægning for det, der er fælles for hele landet, f. eks. forbindelse af landsdelene med broer eller tunneler, gennemgående landeveje, baner, flyvepladser og visse forsyningsanlæg, placering af højere læreanstalter og administrationscenterer i forhold til trafikmuligheder o. s. v. Endvidere må der ske en planlægning for større landsdele af de anlæg, der har fælles betydning for sådanne storområder. F. eks. vil det være nødvendigt at få en rigtig fordeling af drikkevandet og ikke bare basere fordelingen på de forhold, der er skabt af fortiden. De gamle, store byer må ikke beholde de fordele, de har fået ved at komme først, hvis man ønsker at fremkalde en naturlig, fri udvikling. Der må også for et sådant storområde ske en planlægning, der muliggør en rimelig spredning af byudviklingen over området, så at tilstrækkelig mange centre bliver af den bedst mulige størrelse med nærliggende rekreative områder og med en rimelig fordeling af hospitalsservice, uddannelsesmuligheder o. s. v. Det er stadig planernes opgave at skabe muligheder, ikke at binde og begrænse ved tvang; kun gennem skabelse af muligheder kan man fremkalde den rigtige udvikling.

Man kan ved den rigtige organisering af planlægningen fremkalde en koncentreret af afgørelserne til ret få steder og derved

[Axel Kristensen.]

opnå hurtigere afgørelser og samtidig få en decentralisering, der giver langt bedre overblik og kendskab til de forhold, om hvilke der skal træffes afgørelse, altså en billigere, hurtigere og mere effektiv og handledygtig administration end den tungtvirkende, langsommelige organisation, vi nu har, hvor man endda får en ud over detaljerne dårlig og ufuldstændig planlægning, som gør, at befolkningen meget ofte føler sig retsløs og underkastet vilkårlighed.

Vi har nu en overordentlig tidsspildende administration, som borgerne føler sig helt magtesløse over for, fordi den ene instans kan gemme sig bag den anden og der helt utvivlsomt finder megen bureaukratisk magt-udfoldelse sted af tvivlsom karakter. Man må på langt enklere og klarere måde fastlægge myndighed og ansvarsområder og indgrebsmuligheder, så en borger langt klarere kan se sine rettigheder og se, hvem der træffer afgørelsen. De nuværende tilstande skaber stor utryghed for ejendomsretten og en utålelig administration, og opgaverne løses ikke rationelt. Det er vor opfattelse, at den nuværende form for planlægning binder langt mere end nødvendigt, samtidig med at den lader den nødvendige planlægning efter de større linjer ligge, så at der ikke skabes muligheder nok for en fri og sund udvikling. Det her foreliggende lovforslag vil ved sine bestemmelser om zoneudvidelser og om rettidig byggemodning være den nødvendige start for den kommende lovgivning, som vi må håbe snart kan finde sted.

Ove Hansen: Det er jo rigtigt, som det er sagt tidligere, at det er tredje gang, vi får dette lovforslag forelagt fra venstre og det konservative folkeparti, og jeg vil gerne sige denne gang, som jeg har sagt tidligere, at mit parti er villigt til at se på lovforslaget under et udvalgsarbejde.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at når vi ikke er nået længere med resultaterne

under de tidligere behandlinger, er det ikke vort parti, der har sinket arbejdet. Vi har haft det ærede medlem hr. Axel Kristensen som formand for udvalget og det ærede medlem hr. Gottschalek-Hansen som næstformand, og de har bestemt tempoet. Det har ikke været ret stærkt, dette tempo — det skal ikke opfattes som en bebrejdelse. Vi må erkende, at i 1963 kom buketter af jordlove med ind i billedet, og da blev lovforslaget henvist til udvalget vedrørende jordlovsforslagene. Men jeg vil alligevel, selv om det er tredje gang, vi behandler sagen, gøre nogle enkelte bemærkninger om selve lovforslaget, om byudviklingsplaner i det hele taget.

I 1949 fik vi loven om regulering af bymæssige bebyggelser, en lov, som jo tilsigtede — ja, det gør den fremdeles — at gavne dem, der skal købe en grund, ikke at genere dem. Vi ved godt, hvor store vanskeligheder man havde, inden vi fik denne lov, navnlig i forstadskommunerne, fordi folk kunne erhverve en grund i arealer, der lå længere ude i kommunen og derfor var billige; men det viste sig, når folk skulle bygge, at så var der ikke anlagt adgangsvej dertil, og der var ikke forsyningsledninger dertil, så det blev i virkeligheden en meget dyr grund, selv om den tilsyneladende i pris var meget billig.

Derfor var det godt, vi fik loven i 1949 om regulering af bymæssige bebyggelser, og nu har vi lige hørt af den højærede boligminister, at der findes 31 områder i vort land, som har byudviklingsplaner. Det er rigtigt, som det ærede medlem hr. Axel Kristensen har påpeget, at de grænser, man har trukket, måske ikke altid er trukket lige rigtigt; det er muligt, at inderzonearealerne skulle være noget større. Men vi har jo byudviklingsudvalgene; det er dem, der afgør disse grænser, og det sker på den måde, at disse udvalg, der er sammensat af kommunalrådsmedlemmer, inden for et bestemt område fastlægger zonegrænserne efter forhandling, efter rådføring med de enkelte kommuner.

[Ove Hansen.]

Det skal erkendes, at der har været et meget stort og fremdeles er et meget stort pres på for at få byggegrunde, og det tror jeg altid der vil være i forstadskommuner og omegnskommuner. Når det har været særlig mærkbart de sidste 4-5 år, tror jeg, det først og fremmest skyldes den gode beskæftigelse, de gode indtjeningsmuligheder og pengeregigheden. Det er naturligt, at når folk får råd dertil, søger de at erhverve sig en grund for en skønne dag at kunne bygge et parcelhus, og det er i og for sig udtryk for noget godt, når en hel del af inderzonearealerne efterhånden er ved at være bygget ud. En tilsvarende tendens, som jeg har nævnt for befolkningen: ønsket om at få en grund til et hus, gælder også for industriernes vedkommende. Dels kan de dårligt være i storbyerne længere; der er trafikvanskeligheder og parkeringsvanskeligheder, og de foretrækker at komme lidt uden for storbyerne. Dertil kommer vel nok det allervigtigste, at de afskrivningsregler, vi her i folketinget vedtog for 7 år siden, har betydet enormt for industrien i vort land og for beskæftigelsen og har bevirket, at der rundt omkring i forstadskommunerne og omegnskommunerne er meget stort pres på for at skaffe arealer til industrier.

Det ærede medlem hr. Axel Kristensen citerede nogle udtalelser fra Berlingske Tidende; jeg vil gerne sige om det, Berlingske Tidende har oplyst om den kommune, jeg bor i, at oplysningerne er helt rigtige, jeg kan tiltræde dem. Når det ærede medlem hr. Axel Kristensen fortæller, at vi kun tillader industrigrunde på 10.000 m² størrelse, må jeg sige, at det skyldes, at vi har industriområder, der er på 150.000 og 200.000 m² i størrelse. Her er det en S-bane og en ny anlægsvej, der bevirker, at arealerne ikke kan blive større. Jeg tror, vi har mellem 200 og 300 ha lagt ud til industriarealer, og jeg vil gerne sige, at industrien er meget velkommen i vor kommune. Vi er alle i kommunalbestyrelsen interesseret i at få industrier og beskæftigelse til vor kommune.

Det ærede medlem kom også ind på en omtale af 190 parceller, som vi er ved at gøre byggemodne og nu sælger og har 1.300 købere til. Det er rigtigt, at vi har et meget stort antal købere opskrevet til bygge-

grunde. Nu vil jeg dog gerne trøste dels det ærede medlem, dels købere i det hele taget med, at det ikke er slut med de 190 grunde, vi for øjeblikket udstykker. Jeg tror, vi har en hel del flere grunde, vi kan udstykke og således tilfredsstille det behov, der er. Kommunen har erhvervet mellem 1.300 og 1.400 tdr. land. Det har alle i kommunalbestyrelsen anset for en fornuftig kommunalpolitik, og det har vist sig, at der er mange, der har interesse i at komme derud. Og hvorfor? Fordi man ved, at når kommunen har erhvervet arealerne, gjort dem byggemodne og så sælger dem, sælges de på vilkår, som køberne kender straks ved handelens indgåelse. Han bliver ikke udsat for overraskelser af nogen som helst art, han kender grundens pris, han kender byggemodningens pris, og de grunde, som han skal bebygge eller erhverve, ligger op til offentlige veje, hvor kommunen for fremtiden afholder al vedligeholdelse. Det er klart, at på de vilkår er folk interesseret i at erhverve en grund. Her er grundene ikke genstand for den spekulation eller udnyttelse, som man jo somme tider er vidne til.

Det, jeg har nævnt her, bevirker altså, at mange gerne vil købe grunde i vor kommune dels til industrier, dels til parcelhusbyggeri, og jeg vil gerne tilføje, når det ærede medlem hr. Axel Kristensen anførte, at man først og fremmest foretrak kommunens beboere, at vi vil naturligvis gerne tage hensyn til alle, men det er vel nærliggende, at vi først og fremmest tænker på dem, der har ophold i kommunen. Hvis der skulle blive tab ved en sådan udstykning — hvad der ikke bliver i det foreliggende tilfælde, det vil jeg gerne tilføje — ville det være kommunens beboere, der ene og alene kom til at bære tabet ved udstykningen.

Det foreliggende lovforslag går ud på, at man skal have langt større arealer lagt ud, og det er da muligt. Jeg vil bare pege på, at for kommunerne kan det være et problem at få arealerne gjort byggemodne, fordi det er dyrt at anlægge veje, kloakker, vand- og gasledninger o. s. v., men mit parti er villigt til at se på forslaget, fordi vi er klar over, at der her er problemer, som skal løses. Vi taler jo for øvrigt for øjeblikket om dem i det udvalg, der har med planlægningen at gøre, og som både det ærede medlem hr. Axel Kristensen og det ærede medlem hr.

[Ove Hansen.]

Gottschalck-Hansen er medlem af, og jeg så meget gerne, at vi snart kom til en løsning i dette planlægningsudvalg. Men sagt sådan lidt i al stilhed: jeg synes, der snakkes temmelig meget i dette planlægningsudvalg. Det ville være rart, om vi for fremtiden måske sagde lidt mindre og handlede lidt mere, for det haster med at komme til et resultat også på det område, som dette lovforslag omhandler.

Jeg vil gerne slutte med at sige, at mit parti er villig til en drøftelse i udvalget. Vi er positivt indstillet.

Gottschalck-Hansen: Når vi nu for tredje gang fremsætter vort lovforslag om ændringer i lov om regulering af bymæssige bebyggelser, hvori vi tilstræber en revision og udvidelse af de bestående inderzoner og dermed af byggemodne arealer, er det ikke, fordi vi på nogen måde ønsker at komplicere, endsige modvirke de bestræbelser, der fra landsplanlægningsudvalgets side udfoldes for en landsomfattende zoneregulering, men derimod for at understrege, at en zonerevision i det storkøbenhavnske område er en hastesag, da der vitterlig er mangel på byggemoden jord i de københavnske omegnskommuner. Dette forhold betyder selvsagt, at priserne på de grunde, der er til rådighed, og den dermed følgende vurdering af samme skrues op til højder, der ligger hinsides det rimelige.

Ordføreren for forslagsstillerne, det ærede medlem hr. Axel Kristensen, har nævnt eksempler fra Ballerup-Måløv kommune, der meget tydeligt understreger alvoren i hele dette problem, og jeg kan supplere det ærede medlems oplysninger med eksempler fra Brøndbyernes kommune, hvor almindelige byggegrunde på 700-800 m² i almindelighed sælges for en pris på ca. 50.000 kr., i visse tilfælde til endnu højere priser. Der er således for nylig ved Brøndby Strand solgt en byggegrund på ca. 1.000 m² for en pris af ca. 65.000 kr., og lignende eksempler kan fremdrages fra andre omegnskommuner.

Årsagen hertil er ganske naturligt den, at der er en vis disharmoni mellem tilbud på og efterspørgsel efter jord. Såvel i Brøndbyerne som i Herlev kommune er der et åbenbart misforhold mellem udbud og

efterspørgsel, og i Glostrup kommune befinder man sig i den højst ejendommelige og meget uheldige situation, at der praktisk taget ikke findes ledige grunde i inderzonen. Der er således i høj grad tale om et behov for ledige byggegrunde, et behov, som ikke på langt nær i den nuværende situation kan dækkes, men et behov, som, hvis det afhjælpes, utvivlsomt vil få en gunstig indflydelse på ejendomspriserne.

Regeringen har tidligere givet udtryk for sympati med det initiativ, som venstre og det konservative folkeparti har taget, og jeg forstår såvel på den højtærede minister som på det ærede medlem hr. Ove Hansen, at man stadig er velvilligt indstillet over for vort forslag og interesseret i, at det nyder fremme.

Den tidligere boligminister har som allerede nævnt for nogen tid siden nedsat et planlægningsudvalg, der skulle kulegrave alle de problemer, en landsplanlægning medfører, altså også omfatte en zoneplan for hele landet. Dette berører måske ikke direkte det af os fremsatte forslag, men indirekte er der en nøje sammenhæng mellem disse spørgsmål. Og når jeg læser den zoneplanskommentar, der er udkommet i august 1964, og de deri optrykte 94 bilag fra ministerium, styrelser, organisationer, nævn, råd o. s. v., mener jeg at finde, at der hos langt den overvejende del af de adspurgte er en levende forståelse for nødvendigheden af en tilbundsående revision af de nugældende zoner. Desværre må jeg erkende, at planlægningsudvalgets arbejde hidtil har været så temmelig planløst. Mange interesser står på spil, og ingen ønsker unødigt at antaste amternes og købstædernes, de bymæssige bebyggelsers eller de sognekommunale myndigheders velerhvervede rettigheder; men skal opgaven løses, og det skal den, er det nødvendigt, at der inden for alle instanser vises forståelse og samarbejdsvilje.

Vort forslag er udtryk for en ærlig og redebon vilje til at komme i gang inden for et enkelt, bestemt område af dette store og omfattende felt. Vi vil gerne — om jeg må sige det sådan — være løftestang for en videre udbygning af et stort og landsomfattende planlægningsprojekt, men vi vil også gerne understrege, at det er på høje tid, at der nu sker noget med frem-

[Gottschalk-Hansen.]

skaffelse af byggemoden jord i de såkaldte omegnskommuner.

Når det ærede medlem hr. Ove Hansen her fra talerstolen bebrejdede det ærede medlem hr. Axel Kristensen og mig, at der ikke skete noget i det udvalg, der blev nedsat, første gang vort lovforslag blev fremsat i det høje ting, må det sikkert bero på en erindringsforskydning. Vort forslag blev fremsat anden gang i efteråret 1962, og vi arbejdede i virkeligheden ret grundigt og flittigt i udvalget og havde den glæde, at regeringspartierne repræsentanter i udvalget viste megen forståelse og interesse for spørgsmålene, gik aktivt ind i arbejdet. Men i foråret 1963 oplevede vi jo, at regeringen fremsatte sit kompleks af lovforslag, de såkaldte jordlove, hvoraf 3 omfattede planlægningsproblemer, og intet var da mere naturligt, end at de spørgsmål, som vi drøftede i det om vort lovforslag nedsatte udvalg, ganske naturligt blev overført til det udvalg, der blev nedsat i tilknytning til regeringens forslag til se såkaldte jordlove. Der arbejdede vi videre med sagen. Jeg tror, det ærede medlem vil erkende, at denne fremstilling er rigtig, og at det ærede medlems udtalelse sikkert beror på en erindringsforskydning.

Vi befinder os nu i en akut, prekær situation, en situation, som ikke alene kan, men også skal afklares.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslagets bemærkninger, som jeg skal undlade at kommentere, idet det også er tredje gang, lovforslaget fremsættes for det høje ting, vil jeg anbefale, at vort forslag bliver gjort til genstand for en meget hurtig og meget velvillig behandling.

Grethe Philip: Da mit partis ordfører, det ærede medlem fru Else-Merete Ross, er forhindret i at være til stede, skal jeg på mit partis vegne fremsætte nogle få bemærkninger om det foreliggende lovforslag.

Vi er i det radikale venstre ganske klar over, at der ligger store problemer omkring reguleringen af den bymæssige bebyggelse, og at der synes at være behov for en ændring af den nugældende lovgivning på dette område, så den bliver bedre tilpasset til den vældige udvikling i byggeriet, der sker

inden for forskellige geografiske områder, ikke mindst i Storkøbenhavn. Det var også baggrunden for et lovforslag, vi som regeringspartner var med til at fremsætte i den foregående regeringsperiode, og som indgik som led i det lovkompleks, som vi senere har kaldt jordlovene.

Hvad angår det foreliggende lovforslag, har vi allerede ved tidligere fremsættelser af lovforslaget givet tilsagn om positiv vilje til at arbejde videre med lovforslaget i udvalg. Vi mener ligesom forslagsstillerne, at der er behov for hyppigere revision af byudviklingsplanerne. Hvorledes man så skal sikre denne ajourførende revision, kan man vel drøfte i udvalget.

Den foreslåede formulering vedrørende de prognoser, der skal udarbejdes med henblik på at fastsætte inderzonernes størrelse, virker umiddelbart mindre heldig, men det afgørende er vel, at der finder hyppigere overvejelser sted vedrørende behovet for eventuelt at udvide inderzonerne. Vi overvejer også gerne foranstaltninger, der kan fremme byggemodningen. Det er mit indtryk, at særlig de små kommuner her har brug for både teknisk og finansiel støtte under en eller anden form.

Vi er som sagt i høj grad klar over, at der ligger en række problemer, og vi går gerne ind i en fælles drøftelse til løsning heraf. Det er problemer, som trænger sig meget stærkt på.

Arne Larsen: Det er tredje gang, det ærede medlem hr. Axel Kristensen m.fl. fremsætter forslag til lov om ændringer i lov om regulering af bymæssige bebyggelser, og det vidner jo både om en stor interesse for denne sag og på sin vis også om en målbevidst indsats for at hidføre de ønskede ændringer i den nugældende lov.

Det ærede medlem siger i sin fremsættelse, at grunden til, at han og de øvrige forslagsstillere nu for tredje gang fremsætter dette lovforslag, er, at man ikke mener at kunne afvente betænkningen fra det af boligministeren i 1963 nedsatte udvalg om planlægningslovgivning og et derefter følgende regeringsinitiativ, idet det må befrygtes, at der endnu vil hengå nogen tid, før det nævnte udvalg slutter sit arbejde. Det forstår jeg i og for sig godt, idet det naturnødvendigt må tage

[Arne Larsen.]

sin tid at klarlægge alle planlægningsproblemerne i enkeltheder, men det forekommer mig, at vi havde været bedre tjent med, om det ærede medlem hr. Axel Kristensen og de øvrige forslagsstillere havde fulgt socialistisk folkeparti og vort forslag til løsning af problemerne i loven om regulering af bymæssige bebyggelser, idet vi i forbindelse med behandlingen af de af regeringen i samlingen 1962-63 fremsatte jordlovsforslag bl.a. også om regulering af bymæssige bebyggelser, byplanloven og loven om regionsplanlægning netop gav det råd, at boligministeren i den nye samling, 1963-64, burde fremsætte disse lovforslag igen, eventuelt sammenarbejdet i én lov. Men dertil fik vi jo ikke tilslutning. Havde vi fået det, havde det i dag behandlede lovforslag været overflødig, thi da havde vi løst problemerne for længst. Det ærede medlem hr. Axel Kristensen har således efter min mening selv været med til at forhale løsningen af de problemer, der ligger i vor planlægningslovgivning.

Om det foreliggende lovforslag skal jeg ikke gøre mange bemærkninger; det har jeg gjort to gange tidligere, og det er ikke nødvendigt at gentage disse. Jeg skal dog kort præcisere, at også socialistisk folkeparti er sympatisk indstillet over for tanken om en ajourføring af loven baseret på de erfaringer, som vi har gjort gennem de senere år. En større rummelighed i inderzonerne er påkrævet, og her vil vi gerne medvirke. Men som tidligere fastslået fra vor side tror vi ikke på, at al den uhyre og grove spekulation i jorden bremses ved at udvide inderzonearealet. Vi kan ikke undvære en af samfundet ledet regulering på disse områder. Al planlægning vil blive slået i stykker, såfremt man opgiver at have en endog stærk hånd i hanke med denne udvikling.

Efter hvad jeg kan skønne, vil en udvidelse af inderzonen straks blive besvaret med en voldsom stigning i jordpriserne. Tænk alene på, hvad der er sket i Køge Bugt-området og andre steder, bl.a. i Nordsjælland, hvor spekulanter jo bestandig er på færde og bogstavelig talt er ganske ligeglade med, hvad jordpriserne jobbes op i, og ej heller tager det ringeste hensyn til, om jorden ligger i inder-, mellem- eller

yderzone. I dag sælges jorden i forventning om, hvad der skal og eventuelt kan ske om 20 år, og ganske uanset om kommunerne så blot nogenlunde har afstukket rammerne for den kommende udvikling.

Vi er enige om, at jordpriserne himmelflugt på en eller anden måde skal stoppes. Vi har altid været og er fortalere for, at kommunerne fik en forkøbsret til al jord i byudviklingsområdet eller fik en ret til at ekspropriere til byudviklingsformål. Kun en sådan fremgangsmåde vil effektivt kunne sætte en stopper for den usunde spekulation. Her har vi hidtil talt for døde øren, men måske det alligevel en dag går op for alle de ansvarlige i dette land inklusive det høje ting, at det er den eneste effektive måde, hvorpå vi sikrer en sund, en planmæssig og en samfundsgavnlig byudvikling.

En ting er efter min opfattelse ganske givet: at selv om vi kan komme langt med planlægning af vore byer og af vore landskaber gennem de eksisterende love, er ingen af dem tilstrækkelig til at sikre landskabs- og landbrugsarealer imod spekulation og slet ikke i byudviklingsområderne. Den bedste løsning ville være en lov, der udelukkede ændringer af jordens udnyttelse, medmindre de finder sted på grundlag af en forudgående godkendt planlægning, parret med en forkøbsret eller ekspropriationsret for de planlæggende myndigheder. Dette er særlig stærkt blevet understreget i den allerseneste tid bl.a. ved det, der finder sted i Farum-området. Her optræder jordspekulanter og opkøber og videresælger i yderzoner til tårnhøje priser og lokker folk til at købe parceller ud fra den betragtning, at områderne om få år lægges ind under inderzone, uden at tage hensyn til, at kommunen og byudviklingsudvalget har helt andre opfattelser af områdets kommende udvikling. Her forsøger man altså fra spekulanternes side at tvinge en udvikling igennem, der går på tværs af samfundets interesser. Noget sådant burde der snarest sættes en stopper for.

Endelig vil jeg endnu en gang rejse et specielt spørgsmål, der ligger mig på sinde. Jeg rejste det for 2 år siden, da vi havde en lignende debat som den, vi har i dag; det drejer sig om det såkaldte areal 13 på

[Arne Larsen.]

Vestamager, hvor der for tiden bor 10.000 mennesker, men i et område, som ikke har eller har kunnet få inderzonestatus. Området kan netop som følge af, at det ikke har denne inderzonestatus, ikke blive forsynet med det nødvendige kloaksystem og kan ikke få de nødvendige faciliteter, som findes i et byområde. Det er ganske utilfredsstillende for disse tusinder af familier, der bor her. Såvel kommunen som byudviklingsudvalget har anbefalet arealets overgang til inderzone, men stadig væk er der intet sket. Den daværende boligminister udtalte dengang, at det var af hensyn til den kommende udvidelse af lufthavnen på Amager — den umuliggjorde dette, idet støjudvalget havde frarådet en udvidelse af inderzonearealerne i Tårnby kommune — og også af hensyn til eventuelt kommende erstatninger, som ville blive endnu mere bekostelige for staten, hvis området gik over til inderzonestatus. Jeg har bemærket, at diskussionerne og overvejelserne om, hvor lufthavnen skal ligge, stadig væk optager de ansvarlige myndigheder. Støjudvalget har endnu ikke tilendebragt sit arbejde, men det ligger ganske enkelt sådan, at en udvidelse af lufthavnen, uanset hvor den kommer til at finde sted, enten på Saltholm eller på det sydlige Amager, ikke nævneværdigt vil komme til at berøre det omtalte areal.

Nordisk Råds trafikudvalg har på sit sidste møde bl. a. behandlet den kommende nordiske storlufthavns placering, og fra alle sider anbefaler man jo en placering på Saltholm. Jeg vil derfor bede den nuværende højtærede boligminister om hurtigst muligt at klare spørgsmålet og gøre alt for, at i alt fald så store dele af dette areal 13 på Vestamager som muligt inddrages i inderzone, så Tårnby kommune kan komme i gang med at forsyne området med de nødvendige faciliteter, og sådan at de ulovlige tilstande derude kan få en ende.

Med disse bemærkninger skal jeg, om ikke varmt anbefale det foreliggende lovforslag, så dog tilsige mit partis medvirken til en løsning af de ved lovforslaget rejste problemer, især spørgsmålet om at fremskaffe yderligere byggemodne arealer i inderzonerne.

Rimstad: Loven om regulering af bymæssige bebyggelser blev som bekendt vedtaget i 1949. Siden da har forskellige ændringer dertil været behandlet her i tinget; i 1954 og 1959 vedtoges ændringer af mere formel karakter, foreslået af regeringen, og med disse ændringer har loven i det store og hele i en halv snes år opfyldt sit formål på hensigtsmæssig måde. Men efter 1960 blev det klart, at udviklingen krævede nye synspunkter og den eksisterende lovgivning mere indgående ændringer. Desværre gav dette anledning til, at denne sag trods sin vigtighed blev en kastebold mellem regering og opposition.

Det lovforslag, vi behandler i dag, blev allerede i 1962 fremsat af de konservative og venstre, og det drejer sig om påkrævede og nødvendige ændringer i den oprindelige 1949-lov. I 1962 blev disse ændringer to gange forelagt det høje ting, uden at det hos regeringen og dens partier affødte stort mere, end at forslaget blev optaget som bilag til den beretning, som det af folketinget nedsatte udvalg til behandling af regeringens forslag i januar 1963 fremkom med som sit eneste resultat.

Det har altså ikke været den store interesse for nærværende forslag, som har præget den nuværende regering og dens tidligere partner, de radikale. De vidste øjensynlig bedre selv, men da bjerget barslede og kun fødte en mus, dukkede regeringen hovedet og lod det pauvre resultat indgå i regeringens jordlovsidéer, hvis værdi blev underkendt af vælgerne for halvandet år siden.

Der er derfor en linje i, at de konservatives og venstres forslag genfremsættes her for tredje gang. De to tidligere gange har vi i vort parti støttet forslaget og kun gjort nogle enkelte bemærkninger til det til støtte for det kommunale selvstyre, som vi ønsker udbygget og frigjort fra centraladministrationen. Vi har også tidligere gjort opmærksom på, at lovforslaget kun tager sigte på at afhjælpe manglerne på problemets ene side. De høje grundpriser er affødt af den manglende balance mellem tilbud og efterspørgsel på grunde; tilbuddene er for få til det krav, som byggeriet stiller, og for få til den søgen efter værdifaste opsparingsobjekter, som stigningen i grundpriserne også er et udtryk for.

[Rimstad.]

Det må stå enhver klart, at ønsket om at investere værdifast er afledet af den herskende inflation, og over for dette forhold er det naturligvis ikke megen hjælp, at den højtærede økonomiminister begyndte sin embedsgering med at understrege den siddende regerings afmagt over for inflationens løbske tendenser. Vi vil derfor henstille til regeringen, at den i interesse for en løsning af grund- og boligspørgsmålene og alt, hvad disse omfatter, også af al magt forsøger at dæmme op for inflationen.

Vort parti har flere gange fremhævet, at mulighederne for et konstruktivt forslag om løn-, pris- og avancementstop måtte være til stede, netop fordi vort inflationsproblem i hovedsagen er selvskabt og kun i beskedent omfang endnu har relation til prisstigningerne på det internationale marked.

Det forslag, som vi her diskuterer, tager sig altså efter vor opfattelse på hensigtsmæssig måde af byggegrundeudbuddet. Jeg har tidligere gennemgået forslaget enkeltvis og skal derfor her nøjes med at henvise til denne gennemgang. Jeg vil gerne samtidig udtale mit partis tilfredshed med den ændrede opfattelse af forslaget, som kom til udtryk i den højtærede boligministers indlæg og i det indlæg, vi hørte fra den ærede socialdemokratiske ordfører.

I mit parti kan vi støtte dette lovforslag.

Boligministeren (Kaj Andresen): Den drøftelse, der er blevet ført her, giver mig ikke anledning til mange bemærkninger.

Jeg må måske sige til det ærede medlem hr. Arne Larsen, at jeg gerne giver tilsagn om at være med til at klare Vestamagerproblemerne, når vi på et eller andet tidspunkt kan have afklaret spørgsmålet omkring lufthavnen.

Debatten har i øvrigt væsentligt drejet sig om planlægningens mange problemer, også de langsigtede, og med relation til det forslag, der foreligger. Drøftelsen omkring det hidtidige udvalgsarbejdes forløb forhindrer forhåbentlig ikke, at der nu kan tages fat, og jeg gentager gerne tilsagnet om at ville medvirke til et positivt resultat.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Ordføreren for forslagsstillerne (Axel Kristensen): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning vedrørende den af Den internationale Arbejdskonference i Genève i året 1962 vedtagne konvention nr. 118 om ligestilling af ind- og udlændinge i henseende til social tryghed.

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. IV) findes i tillæg A. sp. 281, fremsættelsen i tidenden sp. 755).

Sagen sattes til forhandling.

Boye Hansen: Det foreliggende forslag til folketingsbeslutning om ratifikation af den af Den internationale Arbejdskonference i Genève i 1962 vedtagne konvention om ligestilling af ind- og udlændinge i henseende til social tryghed kan jeg på min gruppes vegne tiltræde. For mit parti har det altid været noget naturligt at medvirke til den størst mulige sociale tryghed for alle mennesker, ligesom det er naturligt for mit parti at støtte de internationale organisationer, som arbejder med dette formål.

Konventionens mål er som nævnt at skabe mulighed for, at udlændinge kan opnå ligestilling med de enkelte medlemslandes egne borgere med hensyn til social tryghed. Jeg tror, det er meget nødvendigt, at man, så vidt som det er muligt, søger at nå frem til en sådan ligestilling. Det er nødvendigt af menneskelige grunde, og det er nødvendigt af hensyn til en fortsat udvikling af det mellemfolkelige samarbejde og den bevægelighed i arbejdskraften på det internationale marked, som er i gang. Imidlertid opnår man ikke ved at godkende det foreliggende forslag til beslutning fuld ligestilling af ind- og udlændinge, idet den